

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висше образование 3.0. «Социални, стопански и правни науки», професионално направление 3.8. „Икономика“, научна специалност – „Организация и управление на производството“

Автор на дисертационния труд: АТИДЖЕ БАЙРЯМОВА АЛИЕВА - ВЕЛИ
докторант към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет, гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: РОЛЯ НА ОСП ЗА НАСЪРЧАВАНЕ НА ИНОВАЦИОННИЯ ПРОЦЕС В ЗЕМЕДЕЛИЕТО

Рецензент: доц. д-р Керанка Стоянова Недева – Аграрен Университет - Пловдив, 3.0. „Социални, стопански и правни науки“, 3. 7. „Администрация и управление“
определена за член на научното жури със заповед № РД-16-1313 от 19.12.2022 г. от Ректора на АУ.

1. Кратко представяне на кандидата.

Атидже Байрямова Алиева – Вели е родена 18.09.1981 г. в с. Борино, обл. Смолян. Завършва средно образование в родното си място, по-късно Софийски университет „Св. Климент Охридски“, гр. София, специалност Биотехнологии. Атидже Алиева - Вели е придобила две магистърски степени: Магистър по индустриални биотехнологии в СУ „Климент Охридски“ и Магистър „Публична администрация със специализация Държавна администрация“ в УНСС – София. Трудовата ѝ биография започва като специалист микробиолог в Данон Сердика и продължава в Държавен фонд Земеделие, като преминава през цялата йерархична структура на Фонда от експерт и началник сектор, до Заместник-изпълнителен директор. По настоящем Атидже Алиева е член на Европейският парламент в Брюксел, в Комисия по земеделие и развитие на селските райони и Комисия по заетост и социални въпроси.

2. Актуалност на проблема.

Подходът за устойчивото развитие на икономическата система е да се постига и поддържа такова развитие, което удовлетворява нуждите на настоящото поколение, без да подлага на риск възможностите за удовлетворяване потребностите на бъдещите поколения. Това определя днес изискването към аграрния мениджмънт да търси начини за организиране на икономическите процеси в земеделските стопанства, така че да се отстояват правата на бъдещите консуматорски общества. Постигането на баланс между потребности и ресурси изисква от аграрния мениджмънт нов начин на мислене при организирането на производството на аграрни стоки и услуги. Земеделието като национален отрасъл има важно значение за развитието на икономиката, защото този

отрасъл формира по-голямата част от продоволствието на населението и определя на голяма част от това население начина на живот. Устойчивото развитие на отрасъла се гарантира както от приложението на националната финансова подкрепа така и от приложението на Общата селскостопанска политика (ОСП), които се стремят да създадат условия за устойчиво развитие на земеделския сектор. Един от водещите подходи за осигуряване на устойчивото развитие на сектора е насърчаването на иновациите в земеделските стопанства. По-голямата част от стопанствата у нас са малки структури, които се характеризират със силен консерватизъм по отношение на тяхното управление от страна на фермерите. Темата на дисертационният труд е посветена на проблема за новата политика на ЕС за развитие на селските райони с акцент върху приложението на принципите на кръговото споделяне на ресурсите и използването на био-базирани материали и технологии. Това са форматите на иновации, които ЕС ще подпомага в бъдеще. Рамката на подпомагане е известна, но дали българските земеделски стопанства са готови да се адаптират на тази рамка? В настоящото дисертационно изследване се търси отговора на този въпрос.

2. Концептуална теза на дисертационния труд

В настоящото дисертационно изследване се защитава тезата, че Общата селскостопанска политика (ОСП) създава условия за насърчаване на иновационния процес в земеделските стопанства.

Водещи подтези в изследването са:

- ОСП поставя рамка, която определя потенциала за внедряване на иновации в стопанствата и сектора като цяло;
- ОСП влияе върху иновационния процес на земеделски стопанства и тяхната адаптивност на пазарните условия.

3. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.

Целта на настоящия дисертационен труд е да се анализират условията, които ОСП създава за протичане на иновационен процес в земеделски стопанства

С оглед постигане на поставената цел се решават следните **задачи**:

1. Изясняване на същността и ролята на иновациите в управлението на земеделските стопанства;
2. Изясняване на същността на ОСП и нейната роля за насърчаване на иновациите в земеделските стопанства;
3. Разработване на концептуална рамка за оценка на иновационния процес в земеделските стопанства и за оценка на влиянието на ОСП върху този процес;
4. Анализирание и оценяване на факторите на иновационния процес в земеделския сектор;
5. Анализирание и оценяване на влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства и сектора като цяло;
6. Формулиране на препоръки за подобряване на приложението на ОСП в процеса на насърчаване на иновационните процеси в земеделските стопанства.

Методите, които се използват при провеждане на изследването са: системен и

ситуационен анализ, сравнителен анализ, диагностичен анализ, статистически методи. Чрез тези методи се изследват свойствата на изучаваната съвкупност и се тестват изследователските хипотези.

Така подбрения методически апарат, позволява на докторантът да разкрие обективните причини, определящи състоянието на обекта на дисертационното изследване - земеделските стопанства, функциониращи на територията на България. .

4. Онагледеност и представяне на получените резултати.

Дисертационният труд е разположен на 207 страници. Той е структуриран във въведение, изложение в три глави, заключение, библиография и приложения. Дисертационното изследване е онагледено с 72 фигури, 14 таблици и 1 приложение с **Обобщени резултати от анкетното проучване**. Използваните фигури и таблици представят в детайли събраната информация от проведеното проучване.

Представеният автореферат отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

5. Обсъждане на резултатите и използвана литература.

АТИДЖЕ БАЙРЯМОВА АЛИЕВА – *Вели* е извършила задълбочен анализ на изследвания проблем в теоретичен аспект. Извършен е обширен литературен обзор на проблема, посветен на иновационните процеси в аграрния сектор в контекста на ОСП. Дефинирани са специфичните характеристики на земеделските стопанства и са анализирани факторите на иновационния процес в земеделския сектор;. Изяснена е същността на ОСП и нейната роля за насърчаване на иновациите в земеделските стопанства както и същността и ролята на иновациите в управлението на земеделските стопанства; Докторантът е разработила концептуална рамка за оценка на иновационния процес в земеделските стопанства и за оценка на влиянието на ОСП върху този процес; Аналитичната част завършва с оценка на влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства и сектора като цяло. В заключение се формулират препоръки за подобряване на приложението на ОСП в процеса на насърчаване на иновационните процеси в земеделските стопанства.

6. Приноси на дисертационния труд.

В представения дисертационен труд могат да се открият следните приноси моменти с научен и приложен характер:

- Изяснени са същността и ролята на иновациите в управлението на земеделските стопанства;
- Изяснена е същността на ОСП и нейната роля за насърчаване на иновациите в земеделските стопанства;
- Разработена е концептуална рамка за оценка на иновационния процес в земеделските стопанства и за оценка на влиянието на ОСП върху този процес;
- Анализирани и оценени са факторите на иновационния процес в земеделския сектор;

- Анализирано и оценено е влиянието на ОСП върху иновационния процес в земеделските стопанства и сектора като цяло;
- Формулирани са конкретни препоръки за подобряване на приложението на ОСП в процеса на насърчаване на иновационните процеси в земеделските стопанства.

7. Критични бележки и въпроси.

Нямам критични бележки към работата на докторанта, но имам следната препоръка: в бъдещи научни разработки да доразвие и задълбочи анализа на избраната от него тематика. Земеделието е специфичен отрасъл, с национално значение, осигуряващ продоволствената сигурност и неговото устойчиво развитие изисква научен, последователен, целенасочен, обоснован управленски подход и знания.

Имам следния въпрос към докторантът:

Като изключим финансирането от европейските фондове, каква е финансовата подкрепа от страна на държавата за развитието на иновациите в земеделският сектор?

8. Публикувани статии и цитирания.

От представените документи се вижда участието на Атидже Алиева – Васи като самостоятелен автор в три статии.

1. Alieva, A. (2022). Influence of the CAP on innovation factors in agriculture. Journal of Bio-based Marketing, vol.1, 2022, 23 – 41
2. Alieva, A. (2022). Diagnosis of the innovation process in agricultural holdings in the republic of Bulgaria. Journal of Bio-based Marketing, vol.2, 2022, 28 – 45
3. Алиева, А. (2022). Влияние на Общата селскостопанска политика (ОСП) върху развитието на земеделието в Република България. Тенденции в развитието на професионално направление „Администрация и управление“ – сборник с доклади от кръгла маса. Издателски комплекс – УНСС, ISBN 978-619-232-600-5, str. 61 – 77.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторанта, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **ПОЛОЖИТЕЛНО**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува положително да присъди на **АТИДЖЕ БАЙРЯМОВА АЛИЕВА - ВЕЛИ** образователната и научна степен **“доктор”** по научната специалност „Организация и управление на производството”

Дата:
гр. Пловдив

Изготвил становището:
доц. д-р Керанка Недева